
Notat

Til: Ass. Utenriksråd

Via: Avdeling for regionale spørsmål og utvikling

Kopi: Fagdirektør for forskning
Avdeling for FN, fred og humanitære spørsmål
Avdeling for kultur, norgesfremme og protokoll
Avdeling for Europa og handel
Avdeling for sikkerhetspolitikk og nordområdene

Fra: Seksjon for utviklingspolitikk

Saksbeh.: Svein Dale

Dato: 19. februar 2012

Saksnr.:

Evaluering av forskning om norsk utviklingsbistand – oppfølgingsplan og oppfølgingsrapport

Avdeling for regionale spørsmål og utvikling mottok 12.1.2012 oppfølgingsnotat fra Norads evalueringsavdeling om Evaluering av forskning om norsk utviklingsbistand, datert 22.12.2011. Ansvaret for oppfølging ble gitt til Seksjon for utviklingspolitikk. Utforming av oppfølgingsplan ble utsatt i påvente av avslutning av UD's forskningsgjennomgang, som fra 1.1.2013 førte til opprettelse av en stilling som fagdirektør for forskning. På grunn av forsinkelsen og av at det har skjedd noe oppfølging i 2012, har dette notatet form av både oppfølgingsrapport og -plan.

Evalueringen viser omfanget, sammensetningen og uavhengigheten til norsk forskning om norsk utviklingsbistand. Videre er det foretatt en undersøkelse av hvordan forvaltningen bruker tilgjengelige forskningsresultater.

Hovedfunnene er at:

- Forskning på norsk bistand har vært begrenset i forhold til det totale omfanget av norsk utviklingsforskning. Av vel 1400 søknader til Forskningsrådet om midler til utviklingsforskning, utgjorde søknader om slik forskning omkring fem prosent.
- Evalueringsteamet identifiserte til sammen 253 forskningsartikler om norsk utviklingssamarbeid i perioden 1999-2008. Av disse vurderes 82 som både

uavhengige og spesifikt rettet mot norsk bistand. Omfanget av oppdragsforskning fra UD og Norad er vanskelig å få oversikt over, blant annet fordi ansvaret for oppdragene er spredt.

- Basert på intervjuer og en spørreundersøkelse finner evalueringen at de fleste forskerne ønsker mer uavhengig forskning, mens ansatte i Utenriksdepartementet ser oppdragsforskning som mest nyttig.
- Evalueringen fant at forvaltningen i liten grad bruker tilgjengelig forskning og konkluderer med at dette er et større problem enn at forskningsproduksjonen er for liten. Dette gjelder både uavhengig forskning og oppdrag.

Evalueringsteamet fremmer 15 anbefalinger. Norads evalueringsavdeling har sammenfattet disse i åtte forslag, som inneholder de anbefalingene avdelingen mener er mest aktuelle å følge opp. Nedenfor følger en gjennomgang av disse.

Oppfølging av Norads evalueringsavdelings anbefalinger basert på evalueringsrapporten

1. Vurdere forskerinitiert bistandsforsknings betydning for samlet kunnskapsbygging og tiltak for å sikre ønsket omfang av slik forskning – inkludert et eget forskningsrådsprogram for bistandsforskning.

Kommentar/oppfølging: Mer og friere forskning på norsk bistand og effekter av den er ønskelig. Derfor har Norad støttet av UD besluttet å opprette et nytt forskningsprogram for forskning på bistand fra 2013. Programmet skal strekke seg over tre år, har en ramme på totalt 30 millioner kroner og skal forvaltes av Norges Forskningsråd. Det siste vil bidra til avstand mellom UD/Norad og forskerne. Norad vil også gi Forskningsrådet i oppdrag å utforme programdokumentet, med noen overordnede føringer, og vil dermed styre dette programmet i mindre grad enn andre tematiske programmer. Men det bør legges til rette for mer fri forskning på bistand, utviklingspolitikk og utvikling også mer generelt. Dette vil bli vurdert i forbindelse med både UD's og Norads videre arbeid med forskning.

2. Gjøre forskning lettere tilgjengelig for beslutningstakerne ved hjelp av popularisering og møteplasser for forskere og beslutningstakere.

Kommentar/oppfølging: Dette er diskutert i årlig samrådsmøte med Forskningsrådet. Det arbeides med å gjøre informasjon om programmer og resultater mer tilgjengelige, inkludert gjennom webtjenester og nye møteplasser for forskere og embetsverk. I den videre oppfølging vil:

- Norad ta initiativ til møter om spesifikke temaer/geografiske områder,
- Forskningsrådet forbedre informasjonen på nett, blant annet med flere søkemuligheter, om de ulike programmene,

- Norad og Forskningsrådet samarbeide om en konferanse der spørsmålet om forskningens bidrag til bistand diskuteres. (Konferansen ble holdt 1.11.12, og resultatet er formidlet i et notat til Kunnskapsdepartementet som bidrag til den nye meldingen til Stortinget om forskning som skal framlegges våren 2013.)

3. Ta initiativ til virkningsevalueringer av utvalgte programmer og se evaluerings- og forskningsvirksomheten mer i sammenheng.

Kommentar/oppfølging: Seksjon for utviklingspolitikk foreslo dette for Evalueringsenhetens langsiktige plan 2012-2014, hvor en tok inn en «Studie av læringskulturen i UD/Norad med vekt på oppfølging og bruk av evalueringer». Oppstart i 2012.

4. Skille penger og informasjonsutveksling (de som bruker forskning bør ikke samtidig forvalte pengestøtten til forskning).

Kommentar/oppfølging: UD og Norad er og må være brukere av funn fra forskning om utvikling og bistand. Samtidig må nødvendigvis en stor andel av bevilgningene komme fra UD og Norad. Dagens ordning, at UD/Norads forskningsstøtte fra kap. 165.70 delegeres til Norges forskningsråd, bidrar til avstand mellom finansieringskilde og forskning. Slik programbasert forskning oppfyller tre av de fire kriterier for forskingsuavhengighet evalueringsrapporten nevner (s. 18-19).

5. Forskningsrådet bør overvåke forskningsprogrammene nøyer, blant annet gjennom bedre registrering av søknader og krav om at alle publikasjoner skal oppgi finansieringskilde.

Kommentar/oppfølging: Forskningsrådet registrerer i dag alle søknader som kommer inn, og prosjektene følges opp gjennom årlige framdriftsrapporter og sluttrapport. Forskerne henstilles å oppgi finansieringskilde i sine publikasjoner. Dette anses som tilstrekkelig til å ivareta denne anbefalingen.

6. Utenriksdepartementet bør holde bedre oversikt over sin egen bruk av midler til oppdragsforskning.

Kommentar/oppfølging: Dette følges opp av den nye fagdirektøren for forskning. Budsjettansvaret ligger fortsatt i fagenhetene.

7. Utenriksdepartementet bør etablere en oversikt over forskere som er kvalifisert for oppdragsforskning, og bruke denne i stedet for ad hoc-bestillinger blant et lite antall forskere.

Kommentar/oppfølging: Dette er ikke tillatt dersom oppdragene faller inn under forskrift om offentlige anskaffelser. UD ønsker generelt å lyse ut forskningsoppdrag i åpen konkurranse, men vil vurdere muligheten av å etablere rammeavtaler med utvalgte institusjoner når det dreier seg om konsulentliknende oppdrag.

8. Bistandsforvaltningen bør gå over fra konsulent- til forskningskontrakter, med større rettigheter for forskerne, for at også oppdragsforskningen kan bli mer uavhengig.

Kommentar/oppfølging: All forskningsstøtte fra kap. 165.70 forvaltes av Norges forskningsråd og i tråd med dette. Også Utenriksdepartementet og Norad vil bruke forskningskontrakter når det gjelder oppdragsforskning og ikke konsulentoppdrag.